

Dokreslovačka na skle

Záběr přes sklo původně býval namalován na skle tak, že zakrýval jen část okénka, jehož zbytek zachycuje scénu s dekoracemi, eventuálně pohyb herců. Dokreslovačka na skle mohla přidat patra na nízké budovy nebo poskytnout pohled na neexistující kopce v dálce.

Příklad:

Film [Vertigo](#): přimalovaná zvonice ke skutečnému kostelu.

S příchodem zadní (a později přední) projekce a se složitějšími typy záběrů s využitím masky se záběr přes sklo a vlastní děj mohly snímat na různých místech v různou dobu.

Maska

Maska je v podstatě překážka pro světlo (např. červená kartička nebo malba na skle s ponechaným prázdným místem), která zakryje před světlem část filmového okénka. Zakrytá část okénka, chráněná před světlem, zůstává neexponovaná. Při druhém průchodu filmu kamerou nebo optickou kopírkou se již osvětlená část filmu zakryje a osvětluje se jen dosud nenaexponovaná plocha okének. Vznikne tak složený obraz, zkombinovaný ze dvou nebo více původně nesouvislých částí.

Příklad malované masky:

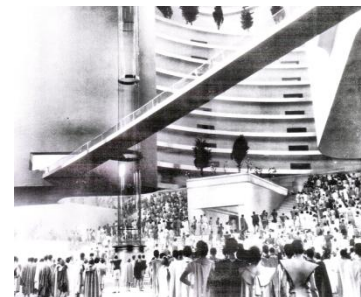
Film [Černý narcis](#) – klášter na okraji propasti - postup tvorby na obrázku vlevo.

Film [Svět za 100 let](#) – obrázek vpravo.

I když 70. a 80. léta přinesla novou úroveň technických znalostí, jedny z nejlepších malovaných masek jsou k vidění ve filmech vzniklých ve 30. letech.

Maska je tradičně malována olejovými barvami. Pro prvotní studie se používají i barvy akrylové, protože rychleji schnou.

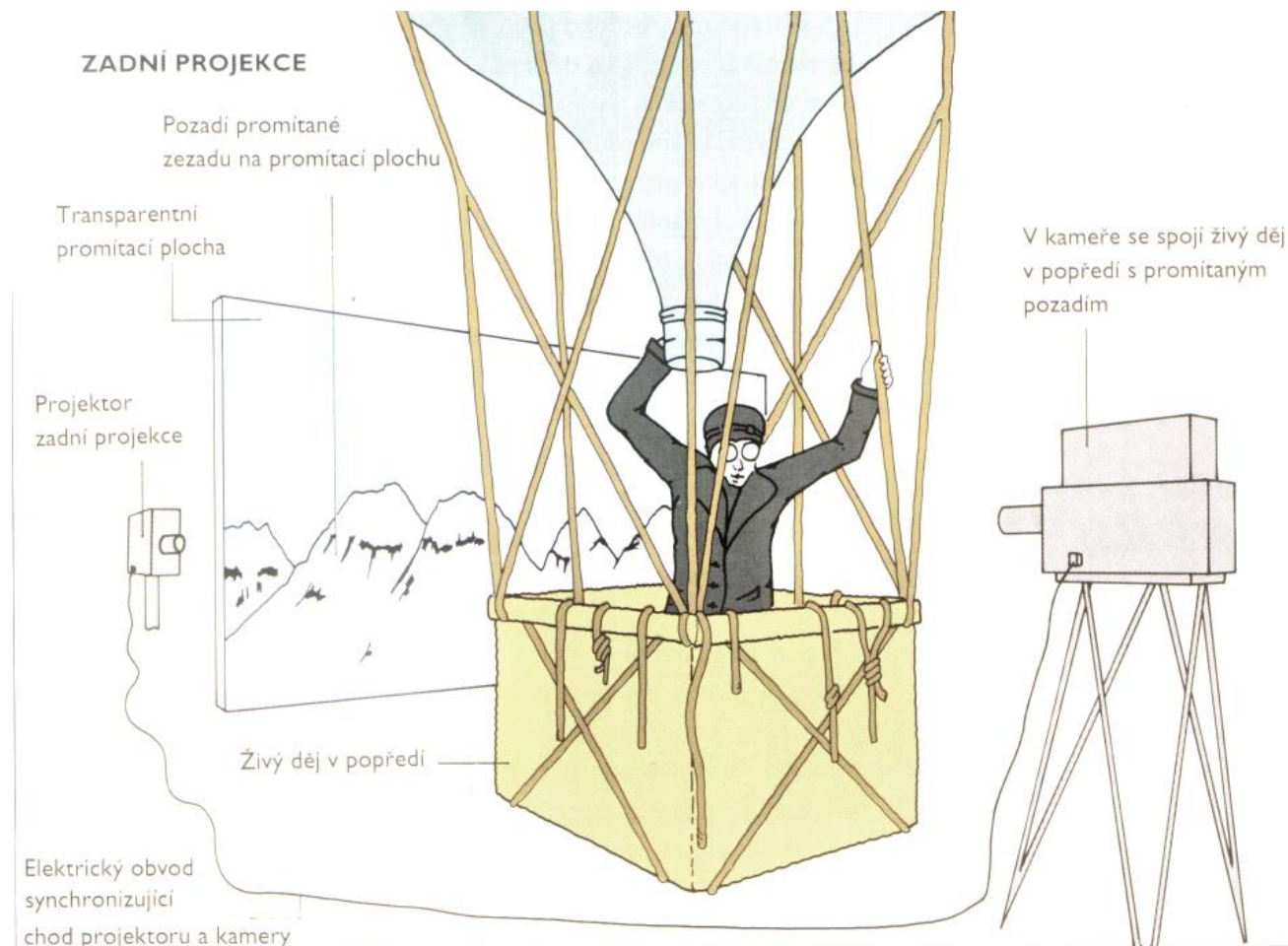

Malované masky byly oblíbené především z ekonomických důvodů – šetřili cestování a stavbu dekorací.

Zadní projekce

Ve 30. letech se pro problémy se zvukovým záznamem dialogu stalo snazším dostat svět do ateliéru než kameru z ateliéru. Na průsvitnou plochu, umístěnou v zadní části scény, byl promítán film natočený v exteriéru. Do popředí byly umístěny rekvizity nebo scéna. Kamera a projektor musely být přesně synchronizovány.

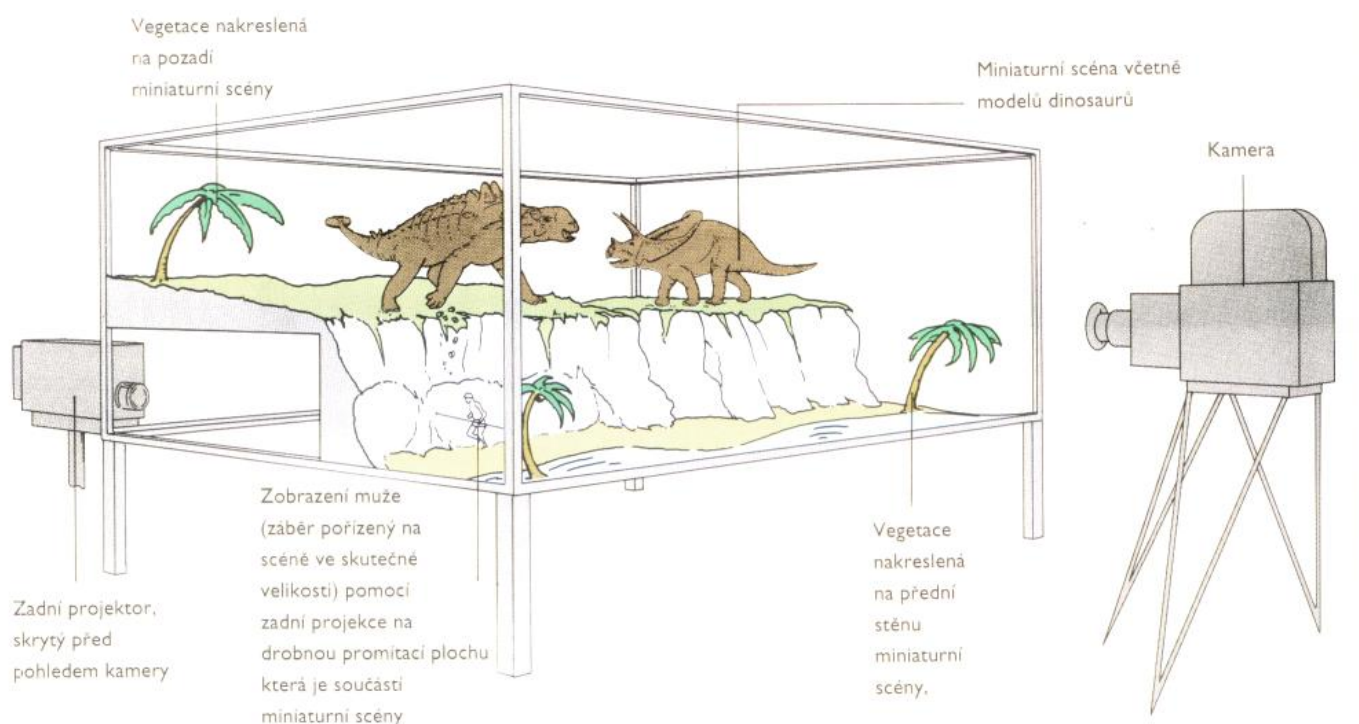
Průsvitná promítací plocha způsobovala ztrátu světla. Trochu tmavší a méně ostré pozadí nevadilo ve 30. letech, kdy bylo moderní, aby byl obraz ostrý jen v popředí. Na začátku 40. let přišla do módy velká hloubka ostrosti. Řešením byla přední projekce.

Příklad:

Film [Tři mince v kašně](#): projížďka Římem – scény v autě se po desítky let natáčely tímto způsobem.

Film [Ptáci](#): projížďka motorovým člunem.

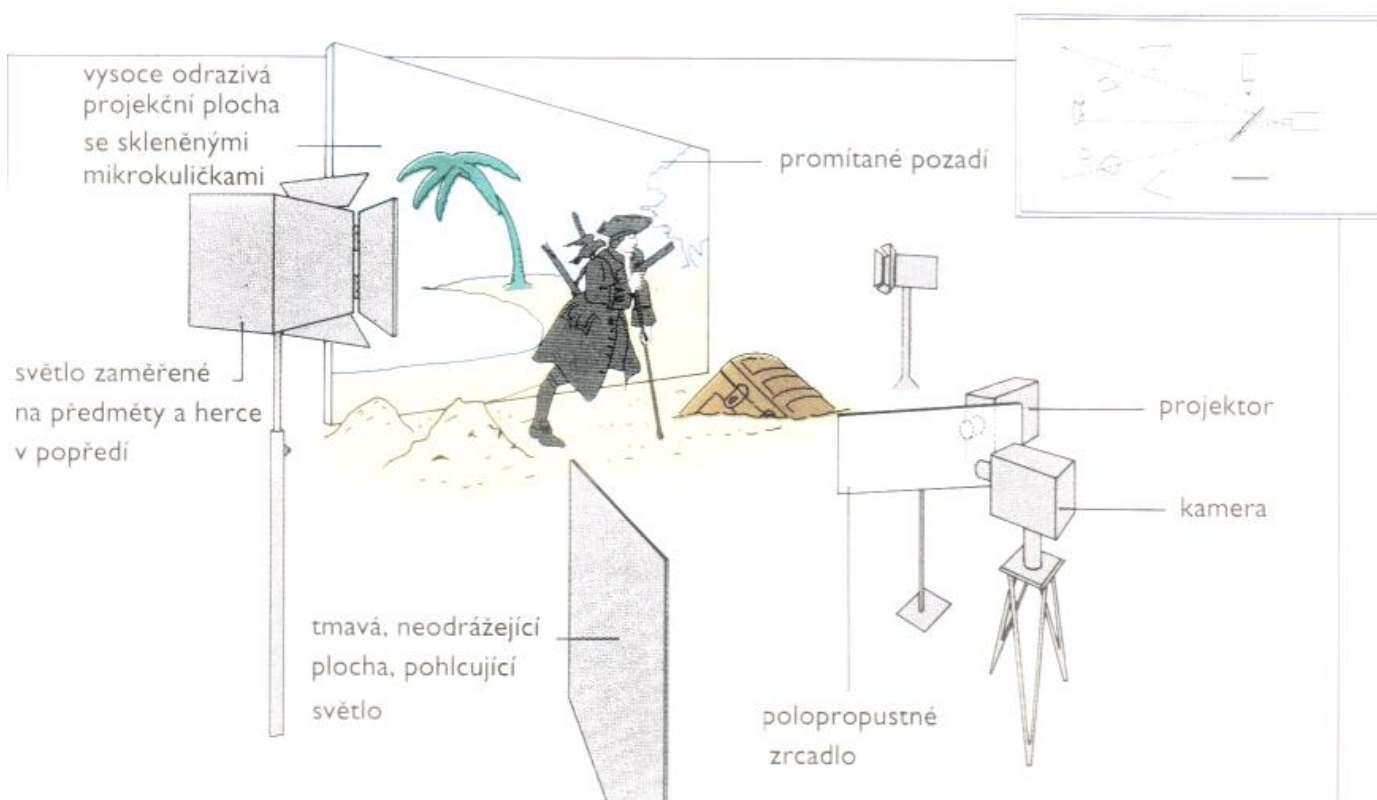
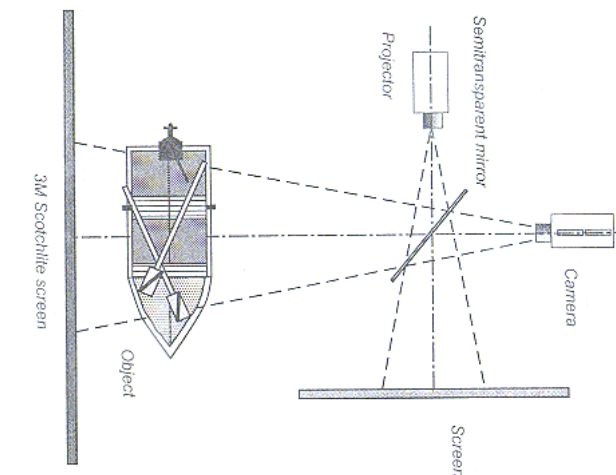
Miniatury

Přední projekce

Film je do projektoru založen stranově obráceně jako u projekce zadní. Projektor je umístěn před projekční plochu rovnoběžně s ní. Povrch projekční plochy je pokryt nepatrnými skleněnými kuličkami, odrážející téměř sto procent dopadajícího světla, ale pouze směrem, z kterého světlo vyšlo. Před projektorem je polopropustné zrcadlo, které odráží paprsky projektoru na projekční plochu, od které se paprsky odráží zpět přes polopropustné zrcadlo do kamery.

Polopropustné zrcadlo je pokoveno velmi tenkou vrstvou hliníku. Vrstvička hliníku může být rovněž nastříkána, takže se droboučké skvrnky odrazivého kovu střídají s droboučkými ploškami, propouštějícími světlo.

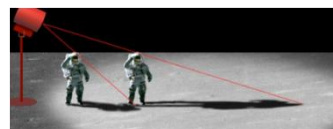
Herci a předměty před plátnem jsou nasvíceny přímým světlem. Obraz z projektoru odrážený zrcadlem na herce a předměty je v porovnání s jejich přímým nasvícením velice slabý, takže jej kamera na jejich povrchu nezachytí. Těla herců zakrývají své stíny na plátně, takže ani stíny herců nejsou kamerou zachyceny.

Přední projekce omezuje pohyb kamery - kamera nemůže jet do stran.

Příklad:

Film [2001: Vesmírná odysea](#) – promítání diapositivů z jihozápadní Afriky při scénách s lidoopy.

Pro pobavení doporučuji [článek](#) od jednoho chlapce píšícího konspirační teorie. Článek uvádí, že záběry s přistáním na Měsíci jsou Kubrickovým dílem. Kubrick se přitom záměrně dopustil chyb, aby v záběrech zanechal svůj podpis ☺.

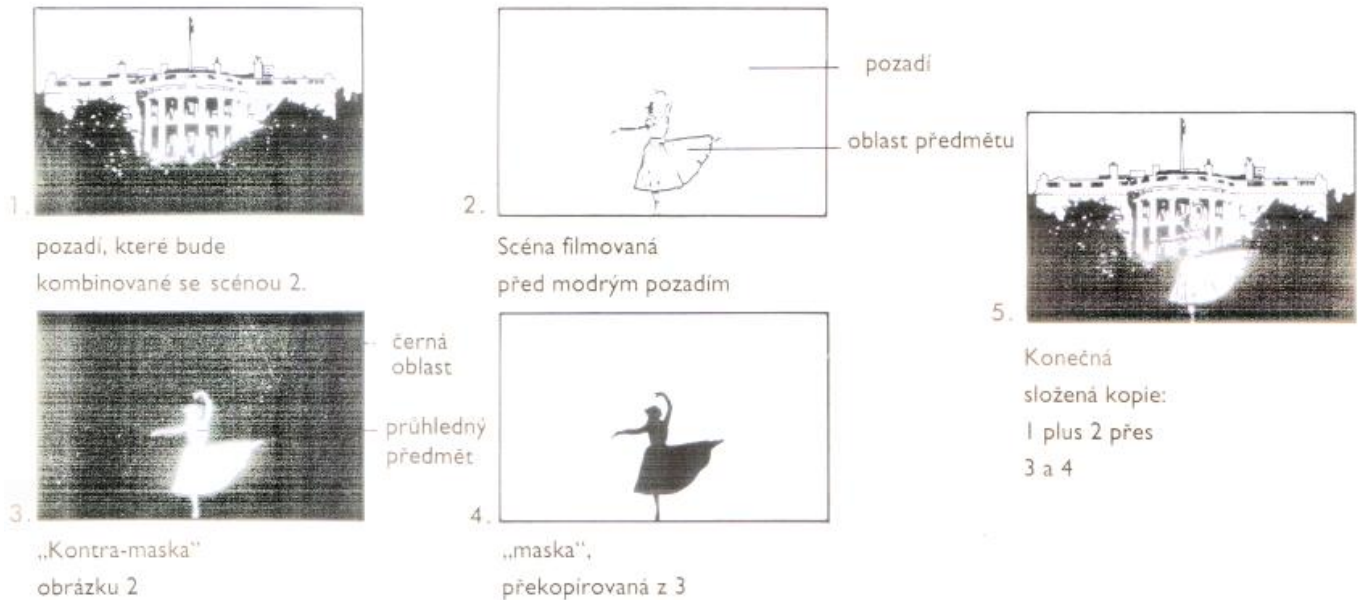

Zoptický proces

Přední projekce kombinovaná se zdvojeným transfokátorovým efektem je tzv. zoptický proces, který umožnil [Supermanovi](#) létat. Patentoval si jej anglický trikový filmař jugoslávského původu [Zoran Perisic](#). Celý postup vyžaduje, aby kamera i projektor byly navíc vybaveny transfokátory s přesně synchronizovaným pohybem transfokace.

Putující maska

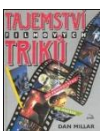
Představme si např. tanečnici před Bílým domem. Tanečnice je nasnímána proti jednobarevnému pozadí, které je obvykle modré, protože dobře kontrastuje s tělovou barvou (2). Poté se připraví dva pásy filmu:

- „maska“ – černá silueta tanečnice s průhledným pozadím (4),
- „kontra-maska“ - průhledná silueta tanečnice s černým pozadím (3).

Obraz tanečnice (2) se zkombinuje s „kontra-maskou“ a je vykopírován na negativ.

Negativ se zatím nevyvolává, ale znova se nechá projet kopírkou tentokrát s maskou (4) zkombinovanou s pozadím (1). Na předtím neosvětlenou plochu filmu se takto přenesou obraz pozadí. Zatímco na plochu s tanečnicí, kterou chrání maska, už žádné světlo nedopadá a druhý průchod kopírkou ji tak neovlivní.

Po vyvolání se na negativu a následně vyrobeném pozitivu objeví složený obraz tanečnice před Bílým domem. V praxi je fotografický proces obvykle mnohem složitější.

Zpracováno podle knihy „Tajemství filmových triků“ (Dan Millar, 1990).